

TRONDHEIM KOMMUNE

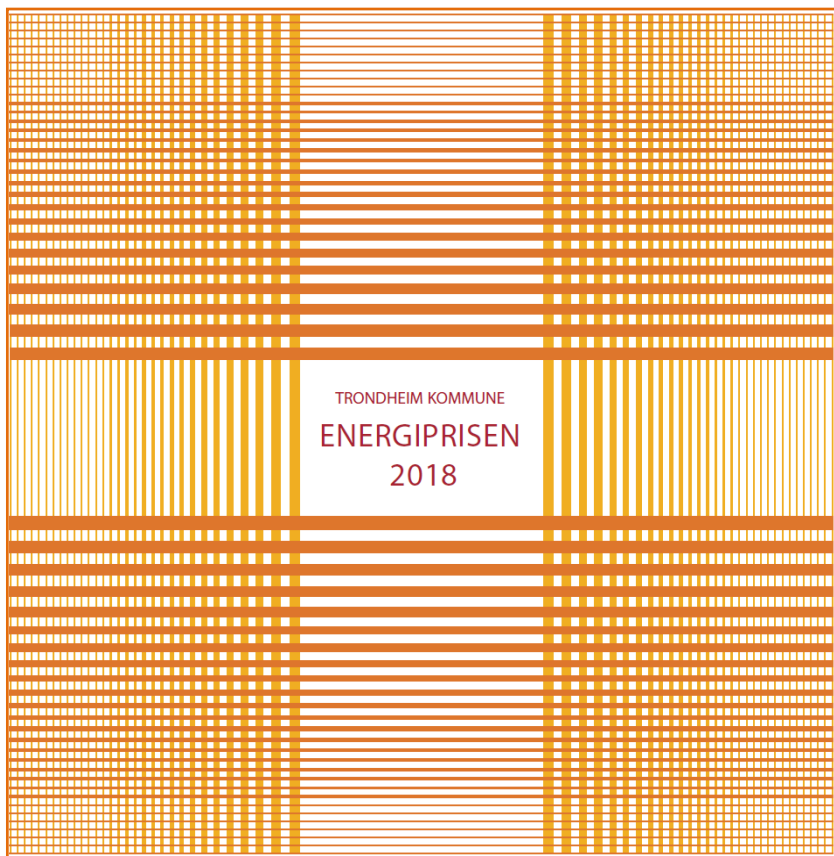
TOBB

Energiprisen 2018

HEDRENDE OMTALE

Boligbyggelaget TOBB

www.trondheim.kommune.no/energiprisen

Trondheim kommunes energipris 2018 - Hedrende omtale

Energiprisen er opprettet av og blir delt ut av Trondheim kommune. Prisen er en hederspris som deles ut til virksomheter, prosjekter eller personer som går foran med fremtidsrettede løsninger for reduserte klimautslipp og mer effektiv energibruk i Trondheim. Det kan gis Hedrende omtale i form av diplom til en eller flere av de kandidatene som ikke tildeles selve energiprisen.

Juryen har i 2018 besluttet å gi Hedrende omtale til Boligbyggelaget TOBB

Jurymedlemmer 2018

Juryleder Erling Moe, bystyrerepresentant, (V)
Energirådgiver i Pens, Magne Vågsland, som representerer Naturvernforbundet
Direktør Svein Olav Munkeby i NTE, som representerer Næringsforeningen
Professor Vojislav Novakovic fra NTNU
Seniorrådgiver Jan Peter Amundal fra Enova
Miljøsjef Marianne Langedal fra Trondheim kommune

Energiprisen har statutter og jurysammensetting som er vedtatt av formannskapet. Kommunens Miljøenhet fungerer som sekretariat.

Trondheim kommunes energipris 2018

Hedrende omtale

tideles
Boligbyggelaget TOBB

Juryens begrunnelse:
Juryen hedrer TOBB for sin betydningsfulle og positive pådriverrolle i det mangeårige arbeidet med oppgradering og rehabilitering i borettslag og sameier i Trondheim.

Energiltak i den eksisterende bygningsmassen er både avgjørende og nødvendig for omleggingen av Trondheim til et lavutslippssamfunn.

TOBB representerer en stor boligmasse og gjør en viktig innsats for å realisere det fortsatt store potensialet for energosparing og smartere energibruk i eksisterende bygg.

Juryen berømmer TOBB for sitt engasjement i arbeidet med å utvikle veiledere for gode beslutningsprosesser i boligselskaper, og for å bidra til å løfte energiambisjonene når det iverksettes oppgradering og rehabilitering.

Angus Ojefjord
Magnus Heggen, leder

Arvid Mørk
Erling West, leder

André Hestnes
Hilde Skjott, leder

Olav O. Skjott
Svein O. Skjott, leder

Marianne Langseth
Marlene Langseth, leder

Arvid O. Skjott
Arvid O. Skjott, leder

www.trondheim.kommune.no/energiprisen

Juryens begrunnelse for tildeling av Hedrende omtale 2018 til Boligbyggelaget TOBB

Juryen ønsker å hedre TOBB for sin betydningsfulle og positive pådriverrolle i det mangeårige arbeidet med oppgradering og rehabilitering i borettslag og sameier i Trondheim.

De fleste bygninger vi skal bruke i fremtiden er allerede bygget. Energiltak i den eksisterende bygningsmassen er både avgjørende og nødvendig for omleggingen av Trondheim til et lavutslippssamfunn.

TOBB representerer en stor boligmasse, og de gjør en viktig innsats for å realisere det fortsatt store potensialet for energisparing og smartere energibruk i eksisterende bygg.

Juryen berømmer TOBB for sitt engasjement i arbeidet med å utvikle veiledere for gode beslutningsprosesser i boligselskaper og for å løfte energispareambisjonene når det iverksettes oppgradering og rehabilitering. Det er allerede dokumentert store energibesparelser.

Trondheim kommune gratulerer TOBB med “hedrende omtale” og ønsker lykke til videre med utfordrende og viktig energirådgiverinnsats for de mange tilsluttede boligene i Trondheim og omegn.

Gode beslutningsprosesser gir bedre energibruk

I mange år har TOBB bidratt til kompetanseutvikling og energisparing i ulike prosjekter for oppgradering og rehabilitering i de mange tilknyttede boligselskapene, og indirekte også mange andre steder. Boligbyggelaget har rundt 65 000 medlemmer.

Gode prosesser på veien mot beslutninger og gjennomføring av selve tiltakene kan være krevende, og de er avgjørende for hva som kan oppnås. TOBB har bidratt til forskning og modellutvikling for god gjennomføring av prosjekter i borettslag. I nybygg ivaretas energi- og klimaaspektet gjennom forskrifter og moderne løsninger. Oppgradering av alle de eksisterende bygningene kan være krevende, men er samtidig avgjørende for at å oppfylle klimamålene.

TOBB har gjort en prisverdig innsats over tid, både for energibesparelser og for helse- og brukervennlige løsninger ved oppgraderingstiltak i svært mange eksisterende boliger. Ikke minst når de ut med informasjon til sine mange medlemmer og andre, og motiverer til energitiltak.

På prisutdelingen 8.11.18 ble diplom og blomster overrakt av varaordfører Ola Lund Renolen til seksjonsleder for prosjekt, Erland Olsen, og leder for byggavdelingen Runar Skippervik.

Oppgradering i tilsluttede boligselskaper

I samarbeid med over 70 ulike boligselskaper har TOBB bistått i arbeidet med oppgradering og rehabilitering av bygningsmassen. I de enkelte prosjektene er det boligselskapet og dets beboere gjennom generalforsamlingen som bestemmer hva som skal gjøres, mens TOBB er rådgiver. TOBB har også fungert som prosjekt- og byggeleder i de fleste prosjektene. Det samarbeides med ulike rådgivere og arkitekter, og entreprenører velges etter anbudsrunder.

Energiambisjonene varierer en hel del i de ulike prosjektene. I hovedsak omfatter et prosjekt gjerne etterisolering av fasader og tak, nye vinduer og balansert ventilasjon. Så kommer eventuelle andre tiltak i tillegg dersom det er fornuftig ut fra en totalvurdering. Slik oppgradering vil kunne gi en reduksjon av varmetap på ca. 50 %. Stort sett er målsettingen å klare kravene i den tekniske forskriften, TEK.

Hoveddriverne for å gjennomføre oppgradering er behovet for vedlikehold, ønske om bedre innelima (fjerne trekk og kuldebroer osv.), lavere energikostnader og endret estetikk.

Foto: Langmyra Borettslag på Kattem ble totalfornyert med bl.a. tilleggsisolering, nye vinduer og kledning. Origo leverte prefabrikerte løsninger.

Rehabiliteringstiltak og energieresultater

Behovet for rehabilitering av boliger kommer gjerne etter 25-30 år og omfatter følgende tiltak:

- Utskifting og oppgradering av vinduer og dører
- Tak etterisolerers når takene utbedres, men som regel blir det isolert inne på kaldloft, gjerne med innblåsing
- Fasaderhabilitering som omfatter etterisolering, sammen med ny vindtetting og ny kledning
- Tilleggsisolering
- Installasjon av individuelle målere m.m.
- Varmegjenvinning: Per i dag har de fleste boligselskapene naturlig eller mekanisk avtrekk. Slike system fungerer med tanke på inneklime om de brukes rett, selv om det blir mye kald trekk. Med bakgrunn i dette anbefaler TOBB å ha med balansert ventilasjon i de fleste prosjektene for å ha kontroll på lufting og for å redusere energibehovet ved varmegjenvinner (80-85 %) roterende gjenvinner i desentraliserte anlegg, ett per leilighet).

TOBBs tall for 53 (av i alt 67) prosjekter i perioden 2006-2017 viser en energibesparelse på ca. 20 %. Dette gjelder for over 500 m² boligflate men inkluderer ikke boliger som er bygget etter åttitallet.

Foto: Rehabilitering av fasader på Nardo Søndre.

Trondheim kommunes energipris 2007 – 2018, prisvinnere og hedrende omtaler

2018
Hydrogenprosjektet
[ASKO Midt-Norge](#)

2018
Hedrende omtale
[Bolibyggelaget](#)
[TOBB](#)

2018
Hedrende omtale
[KIWI Dalgård](#)

2017
Moholt 50|50
[Studentsamskipnaden](#)
[i Gjøvik, Alesund og](#)
[Trondheim](#)

2016
[Statens hus,](#)
[Entra ASA](#)

2016
Hedrende omtale
[ZEB, Living Lab](#)

2016
Hedrende omtale
[Free Energy Innovation,](#)
[Andersen og Sivertsen](#)

2015
[Driftsavdelingen,](#)
[NTNU](#)

2015
Hedrende omtale
[Haukåsen barnehage](#)

2014
[Rema 1000](#)
[Kroppanmarka](#)

2014
Hedrende omtale
[Miljøbyen Granåsen](#)

2013
[Rica Bakklundet](#)
[Hotel](#)

2012
Nye Berg studentby og
Teknobyen studentboliger
[Studentsamskipnaden](#)
[i Trondheim](#)

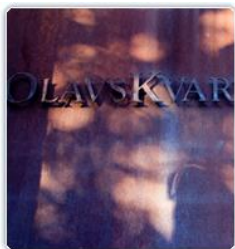
2012
Hedrende omtale
[Steinerskolen](#)

2011
[Sparebank 1 SMN](#)

2011
Hedrende omtale
[Drivstua Gartneri AS](#)

2010
[Sameiet](#)
[Olavskvartalet](#)

2009
[Nardo skole](#)
[og barnehage](#)

2009
Hedrende omtale
[Ustmyra Borettslag](#)

2008
[Nidar AS](#)

2007
[Structura AS,](#)
[Kulsås Amfi](#)

Energiprisen 2018: Hedrende omtale til Boligbyggelaget TOBB

Kontaktpersoner hos TOBB:

Runar Skippervik, avdelingsleder Bygg. Telefon: 918 85 339

E-post: rsk@tobb.no

Erland Olsen, seksjonsleder prosjekt. Telefon: 976 96 243

E-post: ero@tobb.no

Nettside: www.tobb.no

Trondheim kommunes energipris

Nettside: www.trondheim.kommune.no/energiprisen

Sekretariat: Miljøenheten, Trondheim kommune. Telefon: 72 54 25 50

E-post: miljoenheten.postmottak@trondheim.kommune.no

Kontaktpersoner:

Njål Pettersen, Miljøenheten. Telefon: 952 63 966

E-post: njal.pettersen@trondheim.kommune.no

Rolf Erik Hoaas, Miljøenheten. Telefon: 916 66 536

E-post: rolf-erik.hoaas@trondheim.kommune.no

Forslag til kandidater for prisen kan sendes inn på hjemmesiden.

Foto: Carl Erik Eriksson: side 1 og 4. Norigo: side 5. TOBB: side 6 og 8.

Brosjyre: Njål Pettersen, Miljøenheten

Kilde: Boligbyggelaget TOBB